

Populistické strany a radikálně-pravic ový populismus

Krajní pravice

1. Extrémní pravice
2. Radikální pravice

Extrémní pravice po WW2

- ? Diskreditována
- ? Marginalizována
- ? Delegitimizována
 - ? Rasismus
 - ? Anti-demokratická
 - ? Anti-liberální
 - ? Anti-semitská

„Comeback“: od extrémní k radikální pravici

- ? Nominálně demokratická
 - ? Kritika liberalismu
 - ? Obhajoba demokracie: populismus
 - ? Návrat slova a moci lidem

„Comeback“: od extrémní k radikální pravici

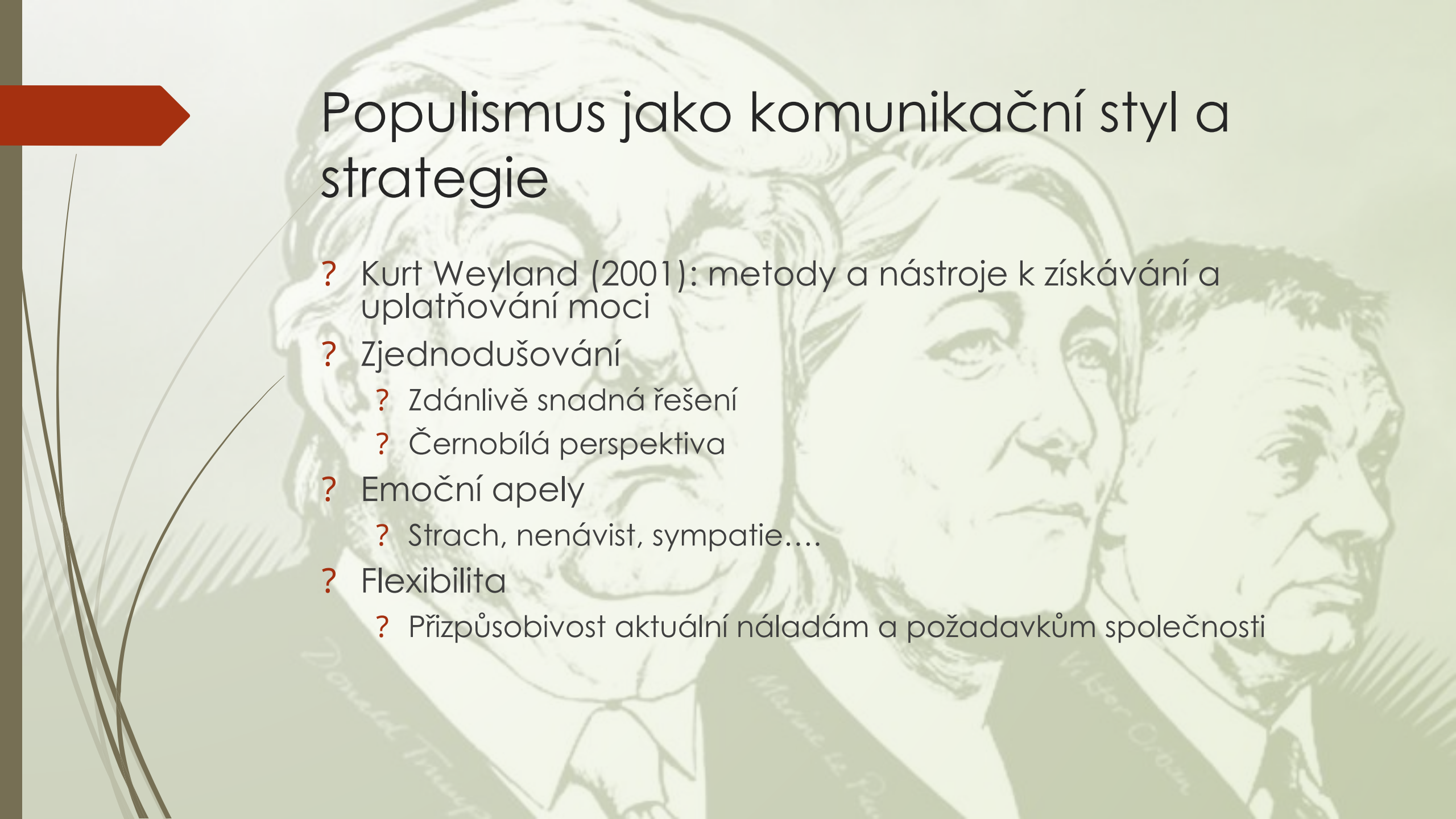
- ? Nikoli anti-systémová
 - ? Ale: anti-establishment
- ? Nikoli rasistická
 - ? Nikoli biologické, ale kulturní odlišnosti
- ? Identita a národ
- ? Sociální apely (šovinismus státu blahobytu)

Co je populismus?

1. Komunikační styl
2. Neúplná ideologie (thin-centred ideology)
3. Ideologie

Populismus jako komunikační styl a strategie

- ? Kurt Weyland (2001): metody a nástroje k získávání a uplatňování moci
- ? Zjednodušování
 - ? Zdánlivě snadná řešení
 - ? Černobílá perspektiva
- ? Emoční apely
 - ? Strach, nenávisť, sympatie....
- ? Flexibilita
 - ? Přizpůsobivost aktuální náladám a požadavkům společnosti

Co je/není populismus?

? Mudde (2004): 2 dominantní interpretace

1. Stammtisch (hospodská politika), resp. demagogie

? „vysoce emocionální a zjednodušující diskurz zaměřený na niterné pocity lidí“

? snaha „rozbít gordické uzly moderní politiky mečem údajně jednoduchých řešení“

2. Oportunismus

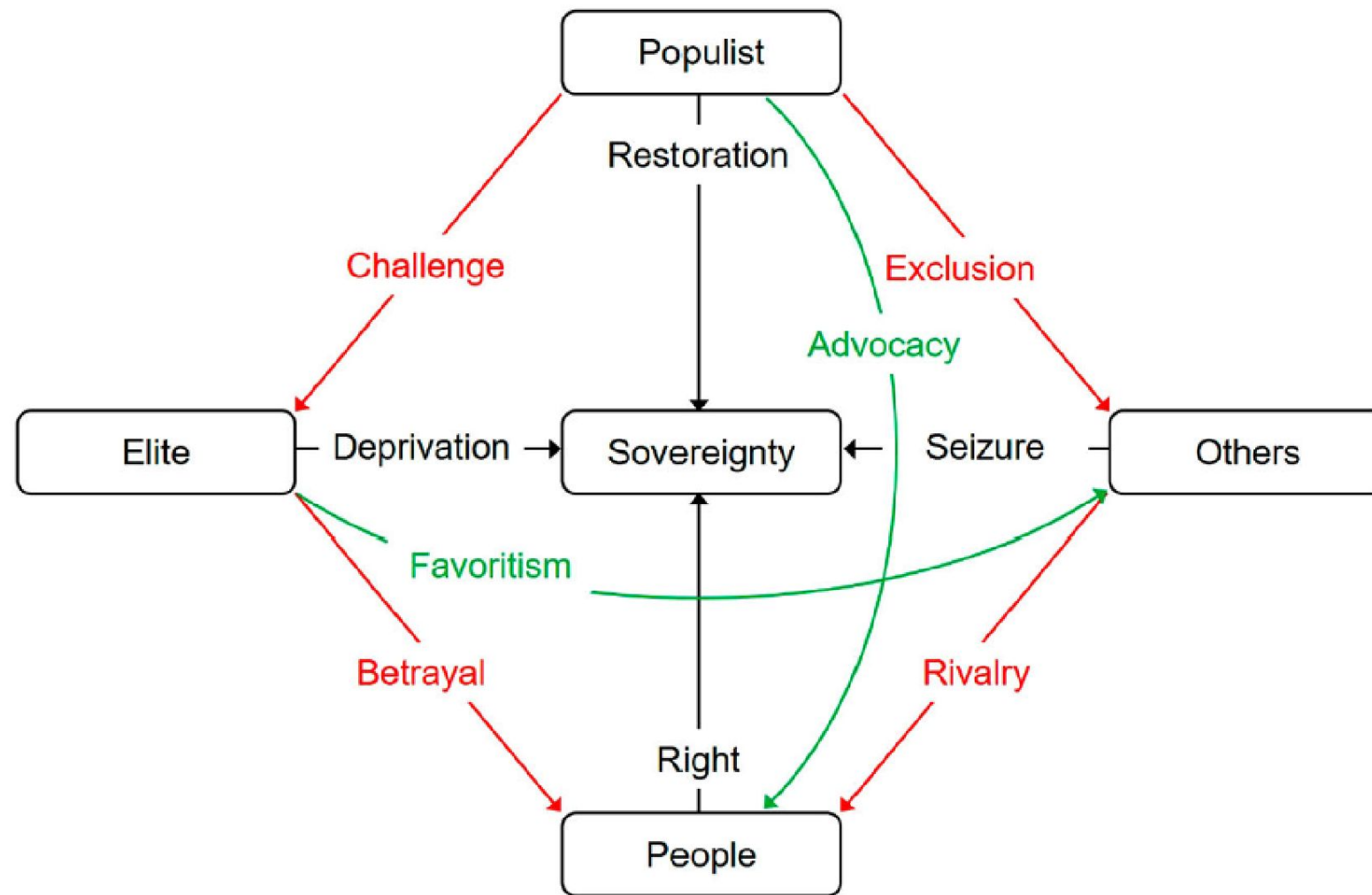
? Cílem: rychlé uspokojení lidí a získání jejich podpory, spíše než racionální hledání toho nejlepšího možného řešení

Francisco Panizza (2005): analytické jádro

1. Lidé a elity: homogenní skupiny
? bipolární pohled na společnost
2. Antagonismus mezi lidmi a elitami
3. Lidé = morálně čistý suverén, který má rozhodovat a vládnout
? adorace obyčejných lidí

Obrázek č. 1: Heuristický model populistické ideologie

Zdroj: Engesser a kol. 2017

Anti-establishment

- Víra v obyčejného člověka
 - „selský rozum“
 - Nedůvěra vůči elitám a vědcům
- Mlčící většina X hlasitá zkorumpovaná menšina (establishment)
- Establishment = arogantní, privilegovaná, bohatá vládnoucí menšina
 - Politici, média
 - Business, experti
 - Intelektuálové, mezinárodní organizace
 -
- Strategie vyloučení:
 - Nejen elity, ale i jiné skupiny

Anti-establishment

? „anti-political-establishment party“ APE

? Andreas Schedler (1996)

? Tradiční strany – mocenský kartel

? APE: ochránce lidí před tímto kartelem

? Anti-party parties

? Cas Mudde (1996)

? Hans Georg-Betz (1993)

Cas Mudde (1996)

- ? Extremist anti-party sentiment
 - ? Odmítání stran per se
 - ? Fašismus a komunismus
 - ? Proti-demokratický
- ? Populist anti-party sentiments
 - ? Selektivní odmítání stran

Populistický antistranický sentiment

-
- Proti programu
 - Imigrace
 - daně
 - EU
 -
 - Proti chování stran
 - Korupce
 - Manipulace médií
 - Mocenský kartel
 - Neschopnost a neochota řešit problémy lidí

Jan Kysela a kolektiv

leges
L5

Populismus v demokratickém právním státě: hrozba nebo výzva?

Typy populismu

1. Populismus bez přívlastků
2. Radikálně-pravicový (identitární)
3. Radikálně – levicový (ekonomický)

Cas Mudde (2007): populist radical right

1. Populismus
2. Autoritářství
3. Nativismus

Autoritářství

- ? Silný charismatický vůdce
 - ? Rychlá a rázná rozhodnutí
 - ? Právo a pořádek
 - ? Reflektuje vůli lidu
- ? Bezpečí před svobodou
- ? Přímá forma demokracie

Nativismus

? Xenofobní nacionalismus

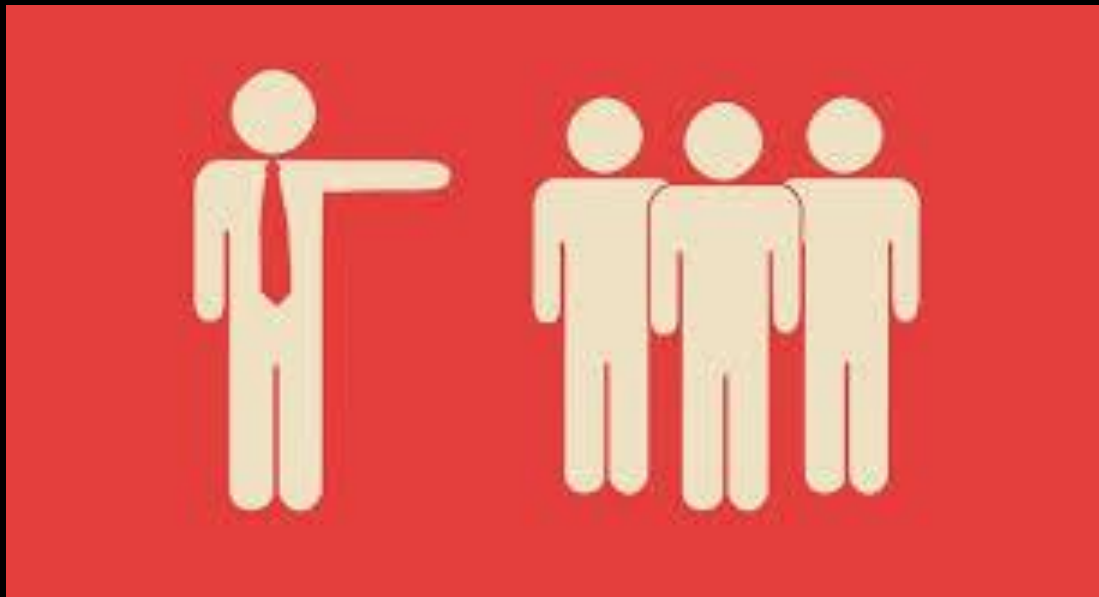
? lidé = uniformní celek
charakterizován jazykem,
kulturou, původem....

? Národní státy

? Cizí elementy tu nemají
místo

? Lidé

? Myšlenky, kultura,
náboženství

Nativismus

- ? Exkluzivní:
instrumentální k
vyloučení jinakosti
- ? Diskurz: my X oni
 - ? Přátelé X
nepřátelé

4 typy nepřátel

1. Uvnitř státu a uvnitř národa
2. Uvnitř státu a mimo národ
3. Mimo stát a uvnitř národa
4. Mimo stát a mimo národ

Psychologické momenty

- ? Isaiah Berlin (1972)
 - ? Nacionalismus = výraz přání neprivilegovaných být brán vážně
- ? F. Fukuyama
 - ? Volání po důstojnosti
 - ? Pocit nedocenění
 - ? Subjektivní či objektivní ztráta statusu
- ? Mentalita křivdy
 - ? Ostatní státy a národy nám ubližují a vykořisťují nás
 - ? Zapomenutí voliči

Posun od....

- ? pluralitní občanská společnost
- ? Sdílené hodnoty liberální demokracie
- ? Stranická příslušnost, ideologie, víra
 - ? Nikoli nedobytné pevnosti – vždy možnost kompromisu, pochybností
- ? Svobodná debata, kritické myšlení, možnost kompromisu
 - ? Mezi lidmi a skupinami není propast

... k tribalismu (kmenová mentalita/kultura)

- ? Rozpad sdílených hodnot
- ? Propast mezi lidmi
- ? Klíčová „kmenová“ příslušnost
- ? Rozklad pluralitní debaty
 - ? Nefungují fakta, pravda-nepravda
 - ? Racionalita, fakta ustupují do pozadí
 - ? Nemožnost kompromisu, nesmiřitelnost
- ? Sociální média
- ? Původně jen omezeně – příslušnost ke sportovnímu týmu (ventil)

Levicový – liberalismus X radikální pravice

? Inglehart (1977): Silent Revolution

? Kosmopolitismus

? Multikulturalismus

? environmentalismus

? LGBT

? Ženy a gender

? LGBT

? Svoboda

? „obava z konce světa“

? Ignazi (1992): Silent Counter-Revolution

? Nacionalismus

? Materialismus

? Ekonomický růst

? Anti-globalizace

? Právo a pořádek

? Návrat k tradičním morálním hodnotám

? „obava z konce týdne“

Migrace a imigranti spojování s...

- ? Hrozbou pro národní identitu
- ? Koncem kulturně homogenních států
- ? Zneužívání sociálního systému
- ? Kriminalitou
- ? Islamizací

Imigrace

2007

2014

V čem je radikální pravice pravicová?

- ? Tradiční osa levice – pravice
- ? Různá kritéria v různých dobách a v různých perspektivách
 1. vztah k demokratizaci (19.století v Evropě)
 2. tradice X pokrok
 3. náboženský x světský
 4. vztah k rovnosti (KOMU, rovnost V ČEM a PODLE ČEHO?)
 5. Vztah k diferenciaci (přirozená nerovnost) – Norberto BOBBIO

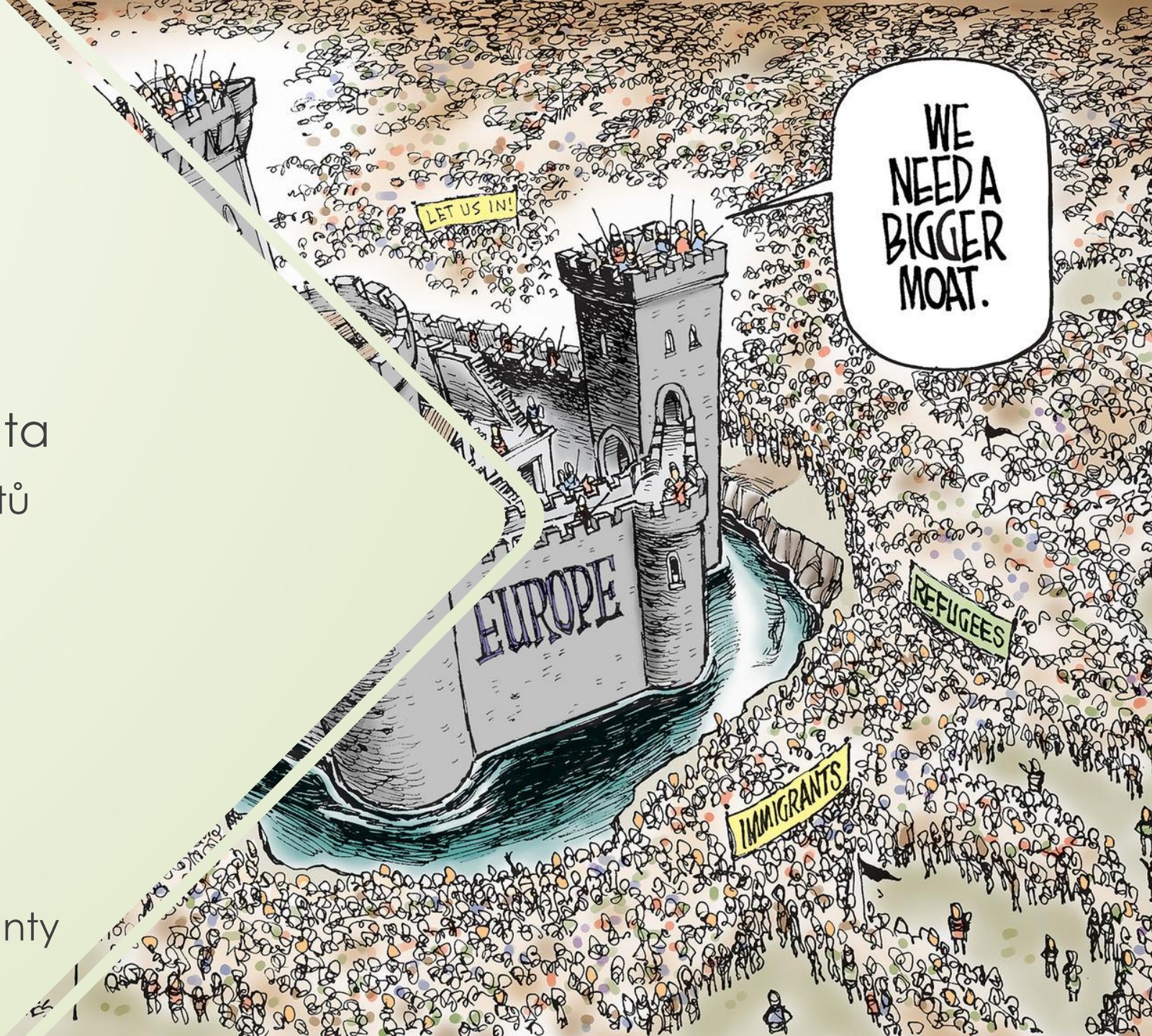
Norberto BOBBIO

- ? Pravice : lidé jsou si spíše nerovní
 - ? Nerovnost z principu špatná není, je přirozená
 - ? Lidé jsou v různé míře schopní, pilní, inteligentní
 - ? Bohatství i chudoba jsou zasloužené
- ? Levice: lidé jsou si spíše rovni
 - ? Lidé se rodí do nerovných sociálních podmínek
 - ? nerovnost v bohatství může být nezasloužená
- 1. Ekonomický význam štěpení
- 2. Kulturní význam štěpení → radikálně pravicový populismus

Pevnost Evropa (Stronghold Europe)

1. Demografie
2. Socio-ekonomická témata
 - Ekonomický status migrantů
 - Migranti „on welfare“
3. Kulturní otázky (S. Huntington: Clash of Civilizations)
 - Ne/ochota imigrantů integrovat se
 - Ne/schopnost států imigranty integrovat

Stronghold Europe

4. Bezpečnostní otázky
 - ? Nelegální migrace
 - ? Kriminalita a terorismus
5. Politické otázky
 - ? Politická práva migrantů
 - ? Morální právo historických národů v Evropě
6. Lidská práva
 - ? Rozsah práv a (sociálních) nároků migrantů

Příčiny vzestupu radikální populistické pravice: 2 přístupy

? *Strana poptávky*

- ? Sociálně-ekonomické důvody

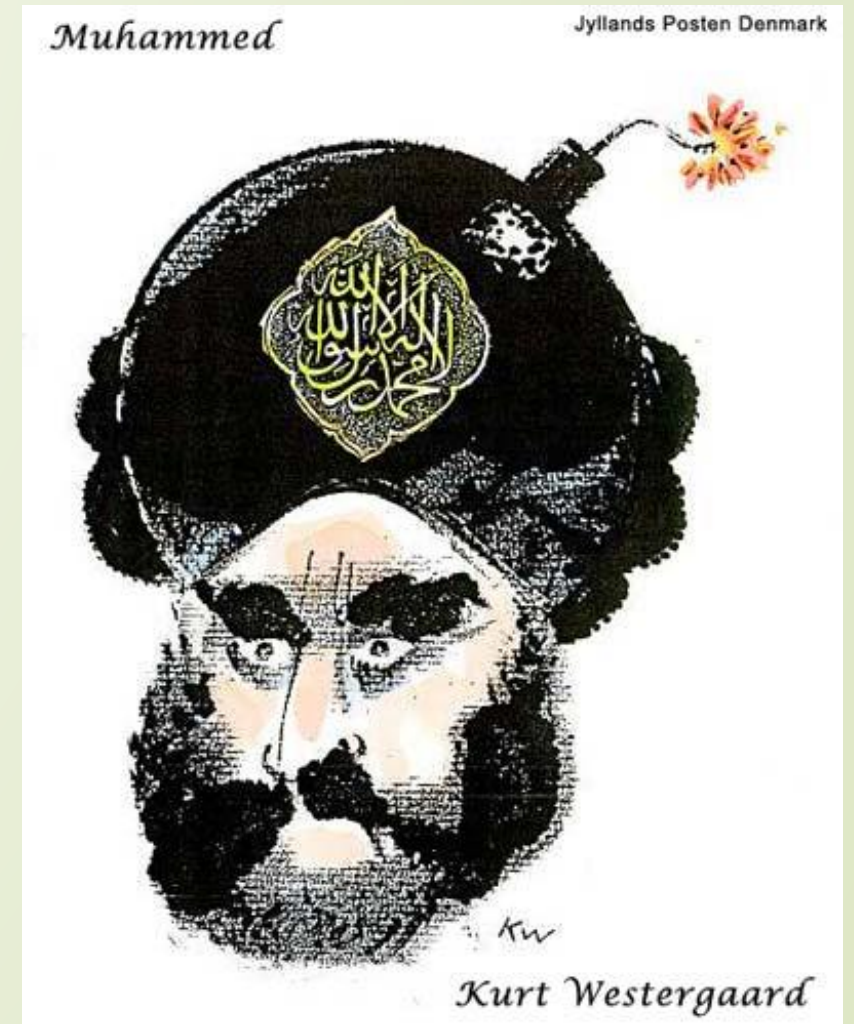
- ? Kulturní důvody (*cultural backlash*)

? *Strana nabídky*

- ? Schopnost stran využít příležitosti

Poptávkové faktory

- ? Ekonomické a sociální faktory
- ? Institucionální prostředí
- ? Politické faktory (dealignment)
- ? Kulturní faktory
- ? Média a veřejná debata

Poptávkové faktory: Ronald F. Inglehart and Pippa Norris

1. Hypotéza ekonomická
 - ? Modernizační a globalizační poražení
 - ? Lidé, jejichž status relativně či absolutně klesá
2. Hypotéza kulturního odporu
 - ? Proti progresivismu
 - ? Proti feminizmu
 - ? Proti multikulturalismu
 - ? Proti imigraci
 - ? Proti EU
 - ?

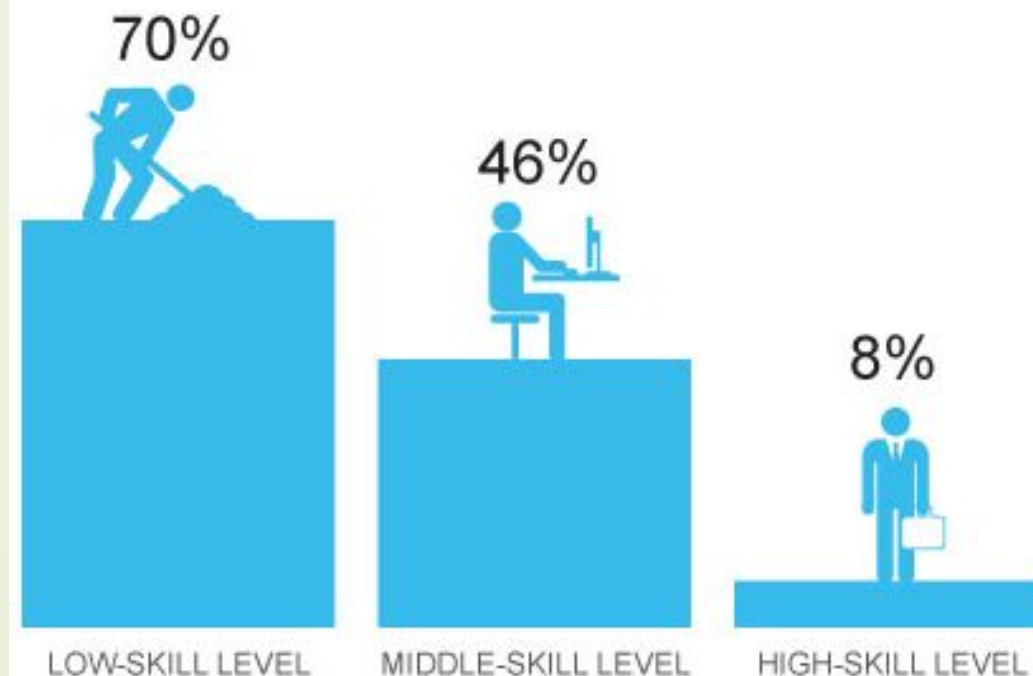

Proměna post-industriálních společností

- ? Knowledge economy
- ? Technologické proměny
 - ? kyberprostor
 - ? robotizace
- ? Úpadek klasické manuální práce
- ? Globalizační tlaky
 - ? Globální trh (zboží, pracovníci...)
- ? Rostoucí sociální nerovnosti
- ? Ztráta státní suverenity a kontroly nad domácí ekonomikou

Low-skill jobs at greatest risk

Percentage of jobs, by skill level, at a high risk of being automated in 20 years.

Note: Low skill requires no post-secondary education; middle skill requires some college or training; high skill requires a bachelor's degree or higher.

Source USA TODAY analysis of data from Carl Benedikt Frey and Michael A. Osborne, authors of "Future of Employment" and EMSI/CareerBuilder.

Frank Pompa and MaryJo Webster, USA TODAY

Poražení globalizace

- ? Nízké vzdělání
- ? Ohrožení na trhu práce
- ? Pocity úpadku statusu
- ? Náchylnost k populismu
 - ? Ekonomická a kulturní protekcionismus
 - ? Šovinismus státu blahobytu
 - ? Kritika establishmentu
 - ? Pocit odcizení od politiky a elit
 - ? Volání po „starých dobrých časech“

Kdo volí radikálně-pravicové populisty?

? Geert Wilders

1. Chudí a nezaměstnaní
2. Byznys třída
- ? Migranti = zátěž pro sociální systém
3. Ideologové
 - Nekompatibilita kultur, identit....

Další faktory: anti-establishment

1. Neschopnost politiků řešit problémy a obavy
 - ? Evropská integrace
 - ? Integrace
 - ? Nezaměstnanost
 - ? Sociální reformy a růst sociálních rozdílů
2. Národní politické elity – slabé a bezbranné
 - ? EU
 - ? Globalizace
3. Mediální prostředí
 - ? Silná fragmentace a polarizace
 - ? Zjednodušování
 - ? Establishment X konspirační teorie a fake news

Nabídkové faktory: Cas Mudde

1. Umírněná ideologie
 2. Charismatický leader
 3. Silná organizační struktura
- ? Členové
 - ? Lokální a regionální báze

Další faktory

- ? Vzorce spolupráce a soutěže
- ? Konvergence stranického spektra
- ? „niky“ (niches)

Dopady na stranický systém

- ? Nová témata – nová štěpení
- ? Větší polarizace
- ? Změna ve vzorcích soutěže a spolupráce
- ? Strategie tradičních stran
 - ? Exkluze a ostrakizace (Švédsko, Německo)
 - ? Kooperace na legislativní úrovni (Nizozemí: 2010-2, Dánsko: 2015-9)
 - ? Kooperace na vládní úrovni (Rakousko 2000-7 a 2017-9, Norsko: 2013-20)

